

Rätt skötsel av en bra

fiskeresurs, kan ge

ett fiske i

världsklass!

Bra regelsättning och

hållbart tänkande –

leder till bättre

fiske och bra

ekonomi!

Ammarnäs

fiskecentrum

PROJEKT

Inom våra kommuner pågår en del projekt; t.ex. vattenundersökning, resursen fisk, utsättningar av fisk, biotopåtgärder, lodning av sjöar, naturskola, Skikkisjön, Vojmån, leder och rastplatser m.fl. Dessa utförs av fiskevårdsområden eller genom kommunernas försorg i samarbete med föreningar och företag.

Lona

Ansökan ska vara inne före 1 dec varje år.

- De 6 kategorierna* i förordningen inrymmer väldigt mycket! Gå gärna in i registret, <http://lona.naturvardsverket.se/> (t.ex. under fliken "sök projekt" och titta på vad som ansökts om genom åren.) Nedan visas hur många åtgärder i respektive kategori som bara ansökts om i Västerbotten under de 10 år som LONA funnits: *(Kunskapsuppbyggnad (54 st åtgärder), Framtagande av underlag (32 st åtg), Områdesskydd (2 st åtg), Vård och förvaltning (75 st åtg), Restaurering (30 st åtg), Information/folkbildning (97 st åtg)

- Nya/utvecklade samarbetsformer med lokala aktörer och samarbeten över kommungränser ses som positivt.

- Genom att växla upp projektmedel kan mer utföras för LONA-medlen, LONA kan kombineras med många andra finansieringar, med kommunens arbete, med "eget arbete" m.m.

- Sätt realistiska tidsramar för projekten. En förlängning av projekt kan inte med säkerhet beviljas eftersom det kan påverka möjligheten för länsstyrelsen att besluta om nya projekt framöver.

Bygdemedel

Bygdemedel är en annan finansiering som kan användas som medfinansiering i LONA projekt: Bygdemedel är en ersättning som vattenkraftsföretagen ålagt att betala i samband med vattenregleringen för att minska eller gottgöra sådana skador som regleringen orsakat den berörda bygden. Bygdemedel regleras i lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet och i förordningen om bygde- och fiskeavgifter. Därutöver har också länsstyrelsen och kommunen fastställt principer för hur medlen får användas.

Bygdemedel användas till investeringar eller projekt med investeringskaraktär för ändamål som främjar näringsliv eller service i bygden eller annars är till nytta för denna.

Nya regler är beslutade för fiskeföreningar. Föreningar som söker bygdemedel och uppfyller de obligatoriska aktiviteterna är kvalificerade till fördelning av bygdemedel. Ansökan skall vara uppdelad i enlighet med prioriteringslistan och en ekonomisk redovisning skall medfölja ansökan samt redovisning av antalet sålda fiskedygn året innan.

Sammanställning pågående projekt:

Resursen fisk

Att öka kunskapen om regelsättning i fiskevattnen gm nyhetsbrev, ordförandeträffar, kurser, fiskevårdsplaner och studiebesök.

Vattenundersökning

Mäta temperatur- och vattenkvalitetsförändringar i sjöar och vattendrag över en längre period.

Dalasjö naturvårdsområde

En utredning som visar på förutsättningar för naturskydd av förslaget området, bl.a. utbildning kring skyddsprocessen, avgränsningar, föreskrifter, processen kring markåtkomst.

Samekåta

En samekåta skall uppföras på förskolan Skogsbackens gård och fotodokumenteras.

Hållbara miljömål

Miljömålsdokument "miljömål i Vilhelmina kommun 2012-2015" ska vara färdigställt. En offentlig utställning i samband med antagande av miljömålsdok. Minst två stycken exkursioner med VMF ska ha genomförts.

Skikkisjön – etapp 1 - 2

Årligen under projektperioden sätta ut ca 200 kg Vojmsjööring i Skikkisjön, samt utsättning av yngel i Skikkibäcken, Gäddviksbäcken, Sågbäcken, Storbergsbäcken och Kvarnbäcken. Uppföljning av utsättningarna genom provfiske i Skikkisjön innan projektet avslutas samt två av åren genomföra elfiske i bäckarna.

Biotopvård Vojmåns FVO

Restaurering av flottledrensad del av Vojmån, Hornforsen, 600 m, Samt restaurering av flottledrensad del av Vojmån, Granseleforsen 1 800 m och uppföljning av genomförda åtgärder efter åtgärd som innefattar dykinventeringar och elfisken längs restaurerad sträcka.

Information om andra projekt och åtgärder

Biotopåtgärder

Biotopvård utförs i regel för att restaurera vattendrag som skadats av mänskliga aktiviteter som vattenkraftverk, flottning, dikning etc. Kan innebära rivning av vandringshinder, byggandet av fisktrappor eller återställning av lekbottnar. Det kan ofta vara ganska enkla åtgärder som krävs i små flottningsrensade vattendrag. Vid restaurering lägger man tillbaka sten och grus så att vattendraget återfår en mer naturligt lopp och bottenstruktur.

Andra åtgärder som har positiv effekt på vattenbiotopen är att låta buskar och träd växa upp längs vattendraget, eller att död ved placeras ute i vattendragen. Träd och buskar skuggar vattendraget och ger en lägre vattentemperatur. Löv och grenar bildar dessutom ofta basen för näringskedjan genom att de används som föda av flera organismer samtidigt som näringsämnen frigörs vid nedbrytningen. För att gynna tillgången på abborre kan man lägga ut en s.k. risvase. En risvase är ett knippe med till exempel granris som sänks i sjön och förankras. Risvasen ger skydd åt abborrens yngel och blir också en bra fiskeplats eftersom den lockar till sig större rovfisk. Naturliga material som stenar och stockar fungerar också bra.

Pågående åtgärder:

- Vojmåns fvo utför biotopåtgärder i Vojmån.
- Tillgänglighetsanpassa Östra Tallvattensjön görs genom Avaträsk-Arksjö FVO:s försorg.
- Vojmån, pågår gm fvo försorg
- Laxbäcken, pågår gm fvo försorg
- Skikkibäcken, genomfört gm fvo försorg

Planerade åtgärder:

- Marsån, Gäddbäcken m.fl i området

Elfisken

Elfiske som metod lämpar sig särskilt bra i mindre vattendrag där det är enkelt att vada och fiskens flyktmöjligheter är begränsade. Fiske med elektrisk ström utgör en förbjuden fiskemetod. Vid elfiske använder man isolerande benklädsel, vadarstövlar eller liknande, vilket betydligt minskar skaderisken om man skulle råka beröra spänningsförande delar med en hand. Olika fiskarter har olika fångstbarhet vid elfiske, harr är svårt att fånga då den flyr tidigt men öring, lake, simpa och elritsa är relativt enkla att fånga, detta gäller då ensamrig fisk. Elfiske gör inom en markerad 50 m sträcka som används olika år för att få en uppskattning av reproduktion. Elfiskesträckan bör vara en representativ stäcka för vattendraget. Elfisket går till så att man går långsamt uppströms för att fånga så många som möjligt. Denna sträcka går man tre ggr för att försöka fånga i stort sett all fisk. Fisken mäts, vägs och räknas och man får ut hur mycket fisk det är per m².

Årliga elfisken görs i några vattendrag i området för att kontrollera reproduktion. Ex. Fjällån med referensbäckar, Mälskarbäcken samt i Njakaområdet.

Provfisken

Att provfiska en sjö innebär att man lägger ett förutbestämt antal provfiskenät på förutbestämda platser. Provfiskenät kan se lite olika ut men alla bygger på samma princip. Nätet består av ett antal olika maskstorlekar, från små till stora, som förekommer i samma omfattning. Antalet nät bestäms av sjöns areal och maxdjup och fördelas över sjöns olika djupzoner. Det är viktigt att varje provfiske har ett tydligt syfte. Ett syfte kan vara att man inför en utplantering av till exempel röding vill veta om sjön har de nödvändiga förutsättningarna för en sådan åtgärd.

För såväl enskilda vattenägare som för fiskevårdsområden är det en stor fördel att ha en bra överblick över sina vatten. Till exempel för att se om fiskuttaget ur sjön blir för stort eller om man vill upprätta en fiskevårdsplan.

Vissa provfisken görs regelbundet t.ex. i Kultsjön (fvo), Kultsjöån (fvo), Malgomaj (slu), Västansjön och Bollvattnet (slu), Mellanrissjön och Djuphålstjärn.

Kalkning/ försurning

Kalkning är en åtgärd som används för att motverka försurning i mark och vatten och är i de flesta fall effektivt. Genom att kalka i försurade sjöar kan man förbättra vattenmiljöer och förhindra att känsliga vattenlevande växter och djur slås ut. Försurning innebär att pH-värdet sjunker till en lägre nivå än vad som är naturligt i en sjö eller ett vattendrag. Genom att mäta pH-värdet får man ett mått på hur surt vattnet är. Försurningen kan vara orsakad av naturliga processer eller av människans aktiviteter. Den dominerande mänskliga orsaken till försurning av mark och vatten är nedfall av luftföroreningar, men även bieffekter av skogsbruk har stor inverkan. Exempel på känsliga arter som drabbas hårt av försurning är flodkräfta, flodpärlmussla, elritsa, mört och öring. Varje år följs kalkningen upp med provtagningar av vattenkemin vid högflödessituationer och elfiske.

Några områden (Njakafjäll, Fjällån) kalkas årligen. Resultaten av vattenprover och elfisken visar på förbättrad miljö så kalkdoserna minskas årligen.

Utsättningar fisk

Till fiskevård räknas även utplantering av odlad fisk för att förbättra de naturliga fiskbestånden och fisket. Sådana stödplanteringar är vanliga av öring och röding och sker i regel i regi av fiskevårdsområden. Regnbåge planteras ofta ut i sportfiskesyfte i s.k. put and take- vatten där den inte kan reproducera sig. Utplantering av fisk kräver tillstånd från länsstyrelsen. Utsättning av fisk gm bl.a. de vattendomar som finns i området. Ex. Volgsjöns fvo har en fiskkasse där de försträcker 1500st 2-årig öring över sommaren. Utsättningar som gett mkt bra resultat. I Bellvik-Rörströmssjön sätts det ut 500 3-åriga öringar/år. Arksjön sätts det 500 3-åriga öringar/år. Ångermanälven, Åsele och Stenkulla magasinerna, sätts det 2 årig öring (ca 500 st/år). Malgomaj och Vojmsjön sätts både 1 årig öring i bäckar och 3 somriga öringar i sjöarna.

Fisksjukdomar

För att sätta ut fisk eller flytta fisk från ett vattenområde till ett annat eller för att anlägga och driva en fiskodling krävs tillstånd av länsstyrelsen. Fisk får inte planteras ut eller flyttas om åtgärden kan medföra spridning av olämpliga arter eller stammar av fisk eller av smittsamma fisksjukdomar.

Furunkulos, BKD och IPN är anmälningspliktiga sjukdomar, där anmälningar har gått till Jordbruksverket.

Enligt fiskelagen 1993:787 § 42 första stycket döms böter till den som med uppsåt eller av oaktsamhet planterar ut fisk, flyttar fisk eller odlar fisk utan tillstånd eller i strid med annan föreskrift enligt 28 §.

Fiskevårdplaner

Syftet med projektet "Resursen fisk" är att förvaltare av fiskevatten skall ta fram långsiktigt hållbara fiskevårdplaner.

Avsikten med fiskevårdplanen är att beskriva de förutsättningar och möjligheter som idag råder för fiskbestånden som lever, hela eller delar av livscykeln, i området med dess sjöar och vattendrag.

Genom att besvara frågor som;

- Hur ser situationen ut idag?
- Vilka är problemen?
- Vad kan göras för att förbättra?
- Vad är potentialen?

Inriktningen på planerna är antagande av långsiktiga regler som gynnar fiskbestånden. Exempel från områden som tagit hållbara regler:

- Ammarnäs och Kraddsele – nokill på öring i Vindelälven och 2 harrar/dygn. Inom Kraddsele skall harr över 45 cm sättas tillbaka, så kallat maxmått. Sen har de även specialsträckor med endast flugfiske och catch and realese på all ädelfisk.
- Kultsjöans FVO och Rajastrands FVO har tagit nätförbud i en mängd sjöar, vilket förbättrat fisket.

Färdiga fiskeplaner kommer löpande att läggas upp på hemsidan www.sodralapland.nu.

Sportfiskarna har sammanställt en liten folder som beskriver de vanligaste fiskereglerna. Varför finns de? Vad gör de för nytta? Hur fungerar de?

Studiecirklar

Ett bra sätt att ta fram fiskeplaner är att man startar en studiecirkel. Ta kontakt med något studieförbund för att få mer information. En studiecirkel består av minst tre personer som ses, (minst tre ggr tre timmar/gång), med jämna mellanrum under en viss tid.

Boken "Ekologisk Fiskevård" är ett bra hjälpmedel vid framtagande av fiskevårdplaner.

Projektinnehåll

Studiebesöket våren (maj) 2015 kommer att gå till Ammarnäs Fiskecentrum. Anmäl dig helst via e-post till nedan kontaktpersoner, max 2 st personer per förening har möjlighet att anmäla sig. Datum, 2 dagar med en övernattnig, meddelas senare till intresserade deltagare. Kostnad 500 kr per person inkl. mat, resa och logi. Planen är att åka under maj. Anmälan kan ske under perioden jan – mars 2015.

Utskick av nyhetsbrev och annat info-material

Vi skickar ut per e-post till kontaktperson inom föreningen vilken sedan ser till att vidareförmedla informationen till övrig styrelse eller andra intresserade.

Mall fiskeplan

En fiskeplan är en pågående process med successiva utvärderingar som gör att planen ständigt förnyas. En grundläggande planering måste däremot finnas i varje fiskevårdsområde.

Bland de rubriker som bör ingå kan nämnas:

Fiskevattnet	*kartor, djupkartor, upplåtelseformer
Omvärldsfaktorer naturvärden,	*avrinningsområde, natur-och miljöförh.,
Fiskbestånd	*arter, tidigare utplanteringar,
beståndsutveckling, hotbild.	
Fiske	*Olika kategoriers fiske, uttag, kortförsäljning,
fiskestatistik.	
Fiskereglering	*Gällande bestämmelser, skyddsvärda arter/stammar,
fisketillsyn.	
Fiskevårdsåtgärder	*utförda och planerade, skötsel av område
(vindskydd mm)	
Undersökningar	*Provfisken, vattenanalyser mm.
Motstående intressen	*Gällande bestämmelser för vattenreglering mm.
Information & utbildning	* Planerade utbildningar, information mm.

ANMÄLAN STUDIERESA:

Följande personer anmäler ..... Fvo till Studieresa

1.....

Namn, adress, mejl, telefonnummer

2.....

Namn, adress, mejl, telefonnummer

Faktureringsadress:.....

.....

Kontaktuppgifter "fiske i södra lappland":

Jorgen.sikstrom@dorotea.se

094214162

Mats.gronlund@vilhelmina.se

094014047

www.sodralappland.nu